

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 9 & 10.

N. J. ANDERSSON.

1863.

INNEHÅLL. CLEVE: Om de Svenska arterna af sl. *Vaucheria*. — LINDBERG: Anm. angående *Hypnum Vaucheri* och *Eucladium verticillatum*. — WESTERLUND: Spridda anteckningar till Skandinavians Flora. — LEFFLER: Bidrag till Sveriges vestra kustprovinsers Flora. — Litt. KINDBERG: Monographia Generis *Lepigonorum*. FRISTEDT: Sveriges Pharmaceutiska Växter, I. — Hvarjeh. Om *Scirpus setaceus*. En svensk rikblommande växt. Linköpings naturalhist. Muséum. Anmälan.

STOCKHOLM, IWAR HEGGSTRÖM, 1863.

Om de Svenska arterna af släktet *Vaucheria* De Cand.

Af P. T. CLEVE.

Den förste som med någon större grundlighet började undersöka sötvatten-algernas byggnad och fortplantningssätt var den bekante *Vaucher*. I sitt ännu klassiska arbete *Histoire des Conferves d'eau douce* (Genève 1803) behandlar han först en familj bland sötvatten-algerna, som han benämner »*Conferves Ectospermes*». Denna familj utgöres af ett enda släkte *Ectosperma*, hvilket af *De Candolle* erhöill till *Vauchers* ära namnet *Vaucheria*.

Alla arter, hvilka tillhöra detta släkte, utgöras af hår- eller tagelfina, vanligtvis mycket förgrenade trådar, som åtminstone i sterilt tillstånd bestå af en enda cell. Dessa celler äro tubformiga och ega en af cellulosa bestående membran, hvars insida är tätt öfverdragen af små runda eller ovala gröna korn. Aflägsnas chlorophyllen genom behandling med alkohol, kvarstanna de små kornen, men äro färglösa, samt antaga vid behandling med jod brun färg. Någon stärkelse har jag icke kunnat iakttaga dervid. I *Vaucheri*aceller har man ej heller någonsin funnit någon cellkärna.

*Vaucheria*arterna ega ett tvåfaldigt fortplantningssätt, nemligen ett könlöst förmedelst svärmsporer och ett genom hvilande sporer, uppkomna efter förutgången befruktning. — Det förre af dessa fortplantningssätt var icke noga känt af *Vaucher*.*). Den förste som lemnat en beskrifning öfver för-

* Att han sett trådar färdiga att bilda svärmsporer framgår tydligen af fig. 1 och 10 i ofvananf. arbete

loppet vid svärmsporernas bildning och utveckling var *Trentepohl**). Men orsaken till svärmsporernas rörelse var obekant för honom. Det var först *Unger*, som fann att de rörde sig förmedelst cilier**).

Bildandet af svärmsporer tillgår på det sätt, att *Vaucheri*-cellens gröna innehåll tränger sig tätt tillsammans mot grenarnes spetsar, bildande der en nästan svartaktig massa; en skiljevägg afskiljer denna massa från det öfriga cellinnehållet och den derigenom bildade nya cellen blir nu modercell till en enda, ganska stor och modercellen nästan helt och hållet uppfyllande svärmspor. Modercellen eller sporangiet öppnar sig i spetsen och svärmsporen tränger hastigt ut, rör sig förmedelst en hela svärmsporens yta beklädande ciliibetäckning framåt, dervid vridande sig enligt *Unger* från venster till höger. Efter högst tvänne timmars rörelse öfvergår svärmsporen till det hvilande stadiet, dess gelatinösa membran utbytes mot en mera fast af cellulosa, hvilken snart framskjuter en eller flera tubformiga utskott och en ny *Vaucheria* är nu färdig. — Svärmsporerna utvecklas omkring kl. 8—9 f. m. och redan framåt middagen hafva de grott.

Vaucheriernas könsorganer upptäcktes af *Vaucher*. Denne skarpsynte forskare fann i närheten af de organer, hvilka han benämner »*Semences*» eller hvad vi kalla oogonier, små krökta rör, hvilka hos honom kallas »*Cornes*» i följd af deras likhet med horn. *Vaucher* förmodade att dessa organer tjänstgjorde såsom hanorganer eller såsom utlopp för *Vaucheri*-cellens gröna innehåll, hvaruti han trodde sig se »*poussière fécondante*», ty några skiljeväggar mellan den tubformiga *Vaucheri*-cellen och hornen hade han icke funnit. *Link*, *Trentepohl* och *Meyen* betraktade deremot hornen såsom förkrympta grenar. *Nägeli* och *Hassall* trodde att de voro nödvändiga för sporeernas bildning. Beviset att hornen fungera såsom hanorganer och i sitt inre framalstra en mängd spermatozoer, hvilka befrukta oogoniets innehåll lemnades af *Pringsheim****). Resultaten af *Pringsheims* för växtphysiologien så viktiga undersökningar äro för väl bekanta för att här behöfva anföras†).

Sedan sporen blifvit bildad öfvervintrar den och gror slutligen, hvarvid enligt *Pringsheim* sporhylllet brister och spormembranen förlänger sig till en förgrenad *Vaucheria*-cell.

*) *Bemerkungen über die Fortpflanzung der Ectospermen* — uti *Roth*, *Botanische Bemerkungen und Berichtigungen*, s. 180. Leipzig 1807.

**) *Die Pflanze im Momente der Thierwerdung*. Wien 1843.

***) *Über die Befruchtung und Keimung der Algen und das Wesen des Zeugungsactes*. Berlin 1855. — *Pringsheims* iakttagelser hafva blifvit bekräftade ibland andra af *Schenk* genom observation på *V. geminata* (*Verh. der Phys. Med. Ges. in Würzburg*. Bd. VIII, s. 235, 1857).

†) I *Bot. Not.* 1856, sid. 161 finnes en redogörelse för förloppet vid sporeernas bildning.

Släktet *Vaucheria* bildar en temligen skarpt begränsad familj. Såsom närmast beslägtade har man ansett jordalgen *Botrydium*, samt hafsalgerna *Codium* och *Bryopsis*. De likheter som *Vaucherierna* ega med dessa alger äro hufvudsakligen i afseende på de vegetativa cellernas byggnad. Närmare befryndade med *Vaucherierna* äro tvifvelsutan de *Saprolegnia*-artade växterna, ehuru dessa sakna chlorophyll. Dessa på döda organismer parasitiskt förekommande mellanting af alger och svampar fortplantas likasom *Vaucherierna* både genom svärmsporer och genom hvilande efter förutgången befruktning bildade sporer*), men *Saprolegniernas* svärmsporer bildas till ett stort antal inom hvarje sporangium och ega ett helt annat utseende än *Vaucheriernas*, samt dessutom bildas i de flesta fall flera oosporer inom hvarje oogonium.

Vaucheria-arterna synas vara utbredda öfver hela jordytan, de tillhöra företrädesvis sött vatten och fuktig jord, men några lära äfven finnas i salt vatten. De bilda frukt under hela sommaren från de första vårdagarne till långt in på senhösten.

Vaucheria De Caud.

Chlorophyllförande alger, hvilka i sterilt tillstånd bestå af en enda cell. Fortplantning medelst svärmsporer och hvilande sporer. De förra äro på hela ytan beklädda af cilier och bildas blott en enda i hvarje sporangium.

I. Vaucherier, hvilkas oosporer äro halfrunda och fullständigt fylla oogoniets hela håla (sålunda tätt beklädda af dess membran).

a. Fruktifikationsorganer (oogonier och antheridier) i spetsarne af cellens grenar.

1. *V. terrestris* (*Vauch.*). Hvarje gren bär i spetsen ett oogonium och ett antheridium från det förra icke skildt genom något tydligt skaft.

Ectosperma terrestris *Vauch.* p. 27, tab. 2, f. 3 (1803).
Vaucheria terrestris *Ag.* Syn. Alg. Scand., p. 51 (1817).
Lyngbye, Tent. Hydroph. Dan., p. 77, tab. 21, f. A (1819).
Hassall, Hist. of the Brit. Freshwater-algæ, p. 53, tab. 5., f. 2 (1845). *Vaucheria hamata* *Kg.* Tab. Phycol. VI., tab. 61, fig. 1 (1856). *Vaucheria circinata* *Kg.* Tab. Ph. VI., tab. 60, fig. 2 (1856).

Denna art träffas temligen allmänt på naken lerjord, omkring gräsrotter och ofvanpå mossor i källor. Den är funnen

*) Se *Pringsheims Jahrb. für wissensch. Botanik.* B. I. s. 284.

vid Upsala (allmän), Stockholm (Nacka), Gotland (vid Wisby) och i Dalarne (vid Styggforsen).

V. terrestris bildar här fina intrasslade trådar, vanligen fullsatta af frukter. Sporerne variera betydligt till storleken. Deras längd 0,15—0,2 m. m. och bredd 0,1—0,15 m. m. Trådens diam. 0,05—0,1 m. m.

Ofta inträffar att de grenar som uppbära fruktifikationsorganerna utväxa straxt under oogoniet till nya grenar, hvilka i sin ordning bära fruktifikationsorganer i spetsarne. Dessa bildningar, hvilka ofta träffas på samma tråd, som den vanliga formen, öfverensstämma fullkomligt med de figurer som *Kützing* lemnat öfver *V. circinata*.

2. *V. hamata* (*Vauch.*) Hvarje gren bär i spetsen endast ett oogonium och ett antheridium, hvilka äro skiljda från hvarandra genom ett tydligt skaft.

Ectosperma hamata *Vauch.* p. 26, tab. 2, fig. 2 (1803). *Vaucheria hamata* *Lyngh.* p. 77, tab. 20, f. C (1819). *Hass.* Br. Fr. p. 53., tab. 5, fig. 1 (1845). *Vaucheria hamulata* *Kg.* Tab. Phyc. VI, tab. 61, fig. 2 (1856).

Exs. Aresch. n:o 178 (II ser.), (blandad med *V. geminata*).

V. hamata träffas om våren och hösten i diken och dammar, växande i stora, täta tufvor. Den är funnen vid Upsala och Stockholm (vid Nacka).

Sporens längd 0,12 m. m., dess bredd 0,09 m. m. Trådens diameter 0,05—0,1 m. m.

3. *V. caespitosa* (*Vauch.*). Hvarje gren bär i spetsen tvenne nästan oskaftade oogonier och midt emellan dem ett antheridium.

Ectosperma caespitosa *Vauch.* p. 28, tab. 2, fig. 4 (1803). *Vaucheria caespitosa* *Ag.* Syn. Alg. Sc., p. 48 (1817). *Lyngh.* p. 81, tab. 23, f. B (1819). *Kg.* Tab. Phyc. VI, tab. 62 (1856). *Vaucheria ovoidea* *Hass.* p. 57, tab. 5, fig. 3 (1845).

Denna art träffas allmänt på fuktig jord, dikeskanter, i blomkrukor o. s. v., bildande lifligt gröna och täta af frukter vanligen öfverfyllda tufvor. Den är funnen vid Upsala, Stockholm (Nacka och Skuggan), Gotland (Wisby och vid Vika i Boge).

Sporens längd omkring 0,08 m. m., dess bredd 0,06 m. m. Trådens diam. omkr. 0,05 m. m.

4. *V. geminata* (*Vauch.*). Hvarje gren bär i spetsen tvenne tydligt skaftade oogonier och midt emellan dem ett antheridium.

Ectosperma geminata *Vauch.* p. 29, tab. 2, fig. 5 (1803). *Vaucheria geminata* *Ag.* Syn. Alg. Sc., p. 49 (1817). *Lyngh.* p. 80, tab. 23, f. A (1819). *Hass.* p. 55, tab. 3, fig. 1 (1845). *Kg.* Tab. Phyc. VI, tab. 59, fig. 3 (1856).

Exs. Aresch. n:o 179 (ser. II).

Träffas om hösten och tidigt på våren i dammar och di-

ken, bildande täta hoptrasslade tufvor. Funnen vid Upsala, Stockholm (Huddinge fjerest., *Lindb.*, och Nacka), Gotl. (Slite) och Wärml. (Säby, enl. *Ag.*).

Sporens längd 0,08 m. m., dess bredd 0,06 m. m. Trådens diameter 0,05 m. m.

5. *V. racemosa* (*Vauch.*). Hvarje gren bär i spetsen ett antheridium omgifvet af 4—flera oskaftade eller kort skaftade oogonier.

Ectosperma racemosa *Vauch.* p. 32, tab. 2, f. 8 (1803).

V. racemosa *Ag.* Syn., p. 50 (1817). *Lyngb.* p. 81, tab. 23, f. C. (1819). *Kg.* Tab. Phyc. VI, tab. 63, fig. 2 (1856).

Exs. Aresch. n:o 32 (II ser.).

Denna art bildar om hösten stora, täta tufvor i diken. Funnen vid Upsala (allmän), Stockh. (Huddinge, *Lindb.*) och i Skåne (vid Lund, enl. *Ag.*).

Ofta träffas hos denna art, såsom redan *Vaucher* anmärker, små svarta punkter inneslutna i egendomliga utväxter. *Vaucher* fann att de voro små djur af släktet *Cyclops* (*Hist. de Conf.* p. 32). *Agardh* omnämner i *Spec. Alg.* (p. 469) samma bildning: »in hac specie frequenter occurrunt ex-crescentiae cyathiformes truncatae et angulato-cornuta, in quibus habitant animalcula infusoriae».

Kützing's V. sacculifera (Tab. Phyc. VI, p. 22, tab. 63, fig. 3) är påtagligen endast en dylik missbildad form. Hos *V. sessilis* har jag funnit en dylik bildning, inneslutande en *Rotatoria*.

Sporens diam. 0,11 m. m., trådens 0,09 m. m.

b. Fruktifikationsorganer på *Vaucheriace*llens sidor.

6. *V. sessilis* (*Vauch.*). Antheridiet ensamt och krökt, antingen midt emellan tvenne oskaftade halfrunda oogonier eller ock midt emot ett oogonium.

Ectosperma sessilis *Vauch.* p. 81, tab. 2, fig. 7 (1803).

V. sessilis *Ag.* Syn. Alg. Sc., p. 49 (1817). *Lyngb.* p. 80, tab. 22 f. D. (1819). *Hass.* p. 55, tab. 4, fig. 2 (1845). *Kg.* Tab. Phyc. VI, tab. 59, fig. 2 (1856). *V. dichotoma* *Hass.* p. 51, tab. 4, fig. 1? (1845). *V. ornithocephala* *Kg.* Tab. Phyc. VI, tab. 58, fig. 2? (1856).

Exs. Aresch. n:o 31 (II ser.).

Denna art träffas allmänt uti diken och smärre vattensamlingar. Upsala, Stockholm (Marieberg), Bohuslän (Fiskebäckskil, *V. Wittrock*) och Skåne (Nöbbelöf, *Ag.*).

Sporens diam. 0,07 m. m., trådens 0,07 m. m.

II. *Vaucherier*, hvilkas oosporer äro mer eller mindre klotrunda, samt icke fylla oogoniets håla (sålunda icke beklädda af dess membran).

7. *V. aversa* *Hass.* Oogonierna oskaftade, på sidan af trådarne med motsatta antheridier. Sporerna klotrunda eller bredt ovala.

Vaucheria aversa Hass. Br. Fr. p. 54, tab. 6, fig. 5 (1845).

Funnen krypande öfver mossa på fuktig jord endast vid Styggforsen i Dalarne.

Sporens diam. 0,1 m. m., trådens diam. 0,05 m. m.

8. *V. polysperma* Hass. Sporerna klotrunda uti half-runda och kort skaftade oogonier, hvilka förekomma 2—5 i en rad med endast ett antheridium, beläget vid radens slut.

Vaucheria polysperma Hass. p. 59, tab. 6, fig. 6 (1845). Kg. Tab. Phyc. VI, tab. 58, fig. 5 (1856). *Vaucheria ornithocephala* Ag. Syn. Alg. Sc., s. 49? (1817).

Träffas i rinnande vatten. Funnen vid Upsala (S:t Erikskällan och Qvarnbo).

Det är troligt att *V. ornithocephala* Ag. (nec Kg, nec Hass.) är identisk med *V. polysperma*, ty uti Syn. Alg. Sc. l. c. heter det: »*Vesiculæ hyalinæ, plerumque binæ interdum 4:næ, unilaterales, forma fere capitæ Avis, includentes globum viridem*».

Sporens diam. 0,06 m. m., trådens diam. 0,04 m. m.

Uti Agardh's Syn. Algarum Scandinaviæ upptagas dessutom följande arter:

1. *V. dichotoma* (p. 47). Lyngb. p. 75, tab. 19, fig. C. Denna form har jag väl sett, men har icke upptagit den såsom art, då jag aldrig funnit antheridier eller otvifvelaktiga sporer.

2. *V. bursata* (p. 48). Denna art har jag aldrig träffat och på ingen af de afbildningar jag sett har jag funnit några antheridier utsatta.

3. *V. Dillwynii* (p. 50). Lyngb. p. 77, tab. 21, fig. C. Denna art har jag aldrig funnit.

4. *V. radicata* (p. 52) = *Botrydium argillaceum* Wallr., liksom *B. Wallrothii* Kg, finnes temligen allmänt på Upsalaslätten och vid Fyrisåns stränder.

Anmärkingar angående Hypnum Vaucheri och Eucladium verticillatum i Bot. Not. 1863.

AF S. O. LINDBERG.

Mot uppfattningen af ofvanstående tvänne mossor, hvilka jemte flera andra såsom nyskandinaviska anmälas i nuvarande årgång af *Botaniska Notiser* n:o 5 och 6, önskar jag framställa åtskilliga invändningar.

Hvad den förra angår så har visserligen *Lesquereux* år 1845 i *Mém. de la Soc. de Neuchatel* III beskrifvit en ny *Hypnum*-art under namn af *H. Vaucheri*, men hvilken likväl icke hör till *Eurhynchia*, utan till *Drepania* och närmast *H. cupressiforme*, från hvilken denna nya art knappt är skiljd, ehuru anmärkas bör att dess frukt ännu är okänd. Diagnosen sid. 48 låter som följer: »*Caulibus erectis parce ramosis, sicut fasciculatis. Ramis elongatis simplicibus. Foliis disticho uncinatis, lanceolato acutis, via apice serratis, evidenter binerviis. Nervis brevibus. Fructu ignoto.*» Redan denna beskrifning visar tydligen att den i *Bot. Not.* omnämnda är något helt annat. *Schimper* säger äfven i sin *Synopsis* (redan 1860!) sid. 698 om den äkta *H. (Drepanium) Vaucheri Lesqu.*: »*Ex errore via excusando Hypnum hoc a cl. Lesquereux primum H. Vaucheri vocatum synonymum cum Eurhynch. Vaucheri Lesqu. in Bryol. europ. citavimus; error quem etiam in Synopsi hae commisi tandem delendus est.*» Vi finna sålunda att vetenskapen är begåfvad med ej mindre än tvänne från hvarandra väl skiljda *H. Vaucheri*, af hvilka den ena, som är af yngre dato, måste omdöpas. Orsaken till namnförändringen är nemligen den, att flertalet af de i *Bryol. eur.* uppställda nya s. k. släkten, utbrutna ur *Hypnum*, ej kunna anses för annat än *naturliga afdelningar* af detta stora genus, som bland bladmossorna intager samma breda plats som *Agaricus* bland hattsvamparne. Denna yngre *Eurhynchium Vaucheri* har jag därför omdöpt till *H. (Eurh.) tenuinerve*. Men då denna vackra art, af hvilken jag likväl icke sett skandinaviska exemplar, ingenstädes är i afseende på synonymerna utredd, anhålles här om plats för en dylik nödvändig belysning:

Hypnum (Eurhynchium) tenuinerve Lindb. Mss. 1862.

Syn. *H. Vaucheri* (nec *Lesqu.*) *Rabenh. Deutschl. Kryptog. Fl. II, P. III, p. 294 (1848)!* *Spruc. in Ann. and Mag. of nat. Hist. II. Ser., III, p. 283 (1849).* *C. Müll. Synops. II, p. 372 (1851).*

Eurhynchium Vaucheri Br. et Sch. Bryol. eur. fasc. LVII—LXI, Monogr. p. 15, tab. XII (1854). *Schimp. Coroll. p. 120 (1855)* et *Synops. p. 556 (cfr. p. 698 obs. H. Vaucheri Lesqu.) 1860.* *Heufl. in Verh. d. zool.-bot. Ges. in Wien, 1860, p. 423 (excl. synonym.).*

Denna arts bladväfnad är ganska olik den hos *H. crassinerve*, dess närmaste släktning, hvilken i allo styfvare och fastare byggda art, liksom ock *H. murale*, jag erhållit från *Th. Jensen*, som funnit dem på Bornholm. Exemplaren hade till påskrift: *Hypnum rutabulum determ. C. Müll!*

I afseende på *Eucladium verticillatum* torde följande anmärkningar få meddelas.

På ofvan anförda ställe sid. 75 säges att *exemplar från*

alla de i Hartmans Flora uppgifna lokaler äro origtigt bestämde, men deremot omtalas ett nytt, nemligen Kopparvik, som ändtligen skall vara säkert. Denna s. k. rättelse är dock olyckligtvis falsk, ithy att jag eger fullkomligt äkta *Eucladium* från 1: ön Furilen under Gotland (♀ *G. Retzius* Juli 1860), 2: äfvensom från ett annat, ehuru icke närmare uppgifvet växtställe i *Helvigs socken* (♂ *W. Pripp* Aug. 1861), 3: Ö.G. *Omberg* i branterna ned mot Alvastra (♀ *Hj. Holmgren*) och 4: vid Rödga-fvel (♀ *Zetterstedt* Juni 1855), samt slutligen från Bobbeaa på Bornholm (♀; se *Jenssens Bryol. dan.* p. 121). Norska exemplar (enligt uppgift af *Dr. Angström*) har likväl ingendera af oss sett. Alla nyssnämnda svenska specimina påstas deremot tillhöra en grön skuggform af *Gymnostomum rupestre*! Jag eger visserligen mångfaldiga former af denna sednare massa från Europas flesta länder, bland hvilka åtskilliga som vuxit på kalk, t. ex. från Gotland och Bayern, men någon form som skulle förekomma blandad med och i utseende likna *Eucladium* har jag ännu ej fått se, ehuru detta är en underordnad sida af saken. Vidare säges att *Eucladium* är utmärkt från *Gymnostomum rupestre* genom raka och styfva blad, som torra aldrig blifva krusiga. Men dessa kännemärken hålla alls icke streck, hvilket jag längre ned, då jag omtalar *Eucladii* mångformighet, vill visa. Och det stode i sanning illa till med vår kännedom af mossorna, om vi ej hade mellan tvänne så föga med hvarandra beslägtade bättre skiljemärken att tillgå, än dylika i så hög grad föränderliga. De säkraste kännetecknen, nemligen de som hemtas af bladens olika form och byggnad, äro deremot alldeles förbisedda, hvarur äfven denna s. k. rättelse härflyter. För den skull vilja vi nu taga i ögonsigte dessa skiljaktigheter, hvilka bäst falla i ögonen, när vi till preparatet sätta en droppe stark kali- eller natronlut, som upplöser största delen af det grumliga cellinnehållet, hvarigenom cellkonturerna erhålla den för undersökningen erforderliga skärpan.

Alla former af *Gymnostomum rupestre* ega blad som från den helbräddade, samt hvarken stjelkomfattande eller silfverartadt glänsande basen smånångom afsmalna till en mer och mindre trubbig spets, under hvilken nerven upphör. Cellerna som bilda basen äro föga genomskinliga, qvadratiska med starkt förtjockade väggar, samt omärkligt större än de små öfre rundadt qvadratiska och tydligt jinknottriga (papillösa) cellerna, som förläna bladkanterna ett fint naggadt utseende.

Eucladii blad deremot öfvergå från den breda och stjelkomfattande basen, hvars kanter upptill äro försedda med några få, men temligen grofva och nästan hakformigt tillbaka-

böjda sågtänder, tvärt i en lång och smal spets, samt hafva tjock mer och mindre utlöpande nerv. De öfre cellerna äro mycket små, ogenomskinliga, rundadt quadratiska och starkt förtjockade, samt omärkligt finknottiga, t. o. m. glatta på exemplar från Granada, då deremot de som sammansätta basen äro ända till sex gånger större, långdraget rektangulära, samt mycket tunnväggiga och genomskinliga, således lika dem hos *Funaria* m. fl. Denna egendomliga bildning orsakar att bladbaserna redan för det obeväpnade ögat synas hvita och silfverglänsande, härutinnan påminnande om dem på *Bartramia ithyphylla*!

Jag eger denna mossa från tjojtals växtställen och har vid jämförelse af exemplaren funnit henne vara i icke ringa grad föränderlig. Sålunda är stjelen antingen hel och hål- len dold af kalk och uppskjuter endast sina öfversta, gröna toppar ofvanför denna främmande beläggning, eller fri derifrån, utom vid nedersta basen, såsom på exemplar från Granada. Stjelkarnes längd varierar mellan 3 lin. och 3 goda tum (exemplar från Granada och Kanarieöarne) och äro de antingen tätt sammanpackade eller mera fränskiljda. Färgen befinnes vara vit af kalk, blekgul, rostfärgad eller smutsigt grönbrun, stundom är plantans öfre hälft eller ännu längre ned matt mörkgrön (ex. från Wien). Bladen äro i torrt tillstånd mycket sällan alldeles raka och tilltryckta, utan i de flesta fall, isynnerhet de yngre, oregelbundet hit och dit bågformigt krökta, stundom äfven vridna i ett eller halftannat spiral- hvarf, hvilket företrädesvis gäller om hanplantans blad. I blött tillstånd äro de upprätt-utstående — tillbakaböjda, hvil- ket sednare är fallet med exemplar från Helvig, Rödgafvel och Wien. Bladspetsen varierar mycket i afseende på längd och bredd (så är den på ex. från Granada och Ka- narie-öarna särdeles lång och smal, samt har ovanligt långt utlöpande nerv) och bildas från 0,2 till 0,5 af den tjocka och trinda nerven. — Huru mångformig *Eucladium verticillatum* än må vara, igenkännes hon likväl alltid lätt på ofvan lem- nade kännemärken.

Eftersom vi äro inne på denna egendomliga mossa, torde vara skäl omnämna att jag vid granskning af *Swartz'* samling fann de derstädes förvarade, endast sterila exem- plaren af *Hyssopus Salomonis* (se *Hasselqvists Resa*, sid. 614) tillhöra just denna ifrågavarande *Eucladium* och icke, såsom uppgifves af *Linné*, *Smith*, *Bridel*, *Hooker*, *We- ber* och *Mohr*, samt *Wilson*, vare sig *Entosthodon fa- scicularis*, *ericetorum* eller *Pottia truncatula*!

På grund af ofvanför skildrade bladbyggnad har *Schim- per* i sin *Synopsis* utbrutit *Eucladium* från *Weissia* och i dess ställe förlagt detta utmärkta släkte, af hvilket ännu blott en enda art är känd, till *Pottia*. Vid de undersökningar

jag i afseende härpå anställde gjorde jag följande iakttagelser, hvilka gifva stöd åt *Schimpers* åsigt, men så vidt jag känner hittills undgått forskarnes uppmärksamhet. — Lockets kägelformiga bas är sammansatt af temligen stora, i starkt lutande och *höger* vriden spiral ställda celler. Tänderna äro icke uppräta, utan *sneda* och något vridna i *samma* rigtning som lockets cellväf, men derutinnan olika, att spiralens lutning mot fruktens mynningrand bildar en större, mindre spetsig vinkel. Härigenom närmar sig *Eucladium* till *Tortula*! Tänderna äro desslikes ingalunda glatta och genomskinliga, såsom hos de flesta *Weissiae*, utan mycket *fint knotttriga* och *ogenomskinliga* i likhet med tandkransen hos *Pottiaceæ*, i hvilken familj, åtminstone tillsvidare, *Eucladium* följaktligen bör förläggas.

Spridda anteckningar till Skandinavians Flora

af

CARL AGARDH WESTERLUND.

! efter en lokal betyder, att växten är ny för den anförda provinsen.

Achillea Millefolium L. — *lanata* Koch. Blek. Ronneby, på bergen nära vattenfallet (1863)!

Bidens cernua L. Blek. Herrstorpsjöns n. strand (1863). Förut endast af Aspegren för längesen tagen vid Carlshamn.

Hieracium Pilosella L. — *pedunculare* (Wallr.). Från roten utgå 2—många bara enblomstriga 2—3 fot höga stänglar! stolonerna stundom 2 fot långa, oftast blombärande; bladen till 6 tum långa, mot basen utdragna till långa skaft, under glest stjernludna; holkfjällen svarthåriga, med blek kant. Blek. vid Ekeberg, 1 mil från Carlshamn, bland hög ljung, på skogbeväxta berg (1854).

Hieracium stoloniflorum Kit. VG. på Billingen (1855); Smål. på en backe vid Herrmanstorp (1858).

Hieracium floribundum Wimm. ÖG. Omberg (1855)!

Hieracium præaltum Vill. Fr. Epicrisis, Hierac. p. 30. Till någon af denna polymorfa arts former och troligen till d) *obscurum* förmodar jag det *Hieracium* höra, som jag i Juli 1855 insamlade på torra backar vid Billingen i VG. Stjelken enbladig, 2 fot hög, sträf af korta, täta, vid basen svarta hår, upptill jemte blomskäften tätt glandelharig; grenskotten långa, uppstigande, vanl. blombärande; blomstren små,

i grenig, rikblommig vippa, med isynnerhet de nedre skaften långa, upprätta; holkfjällen smala; mycket spetsiga, i kanten bleka, på ryggen glandelhåriga; bladen blåaktiga, enfärgade, smalt lancettlika, spetsiga, sträfvä, i kanten håriga.

Hieracium bifidum Kit. Fr. Epicr. p. 93. Stjelken $\frac{1}{2}$ —1 fot hög, enbladig eller bladlös, mer eller mindre tätt flockullig, ofvan midten klynnedeld, 2-blommig, med korta blomskåft, eller med ånyo klynnedelda grenar, 3—4-blommig; bladen med mjukhåriga skåft, äggrundt aflånga, från basen till midten fliktandade, med rakt utstående flikar, ofvan gröna, glatta, hårbråddade, under blågröna, stjernludna, längs midternerven håriga; blomskåft och holk tätt flockulliga, med hvit spets och hår, utan glandler; holkfjällen smala, spetsiga; stiftet skönt gult. Blek. kring Carlskrona och Ronneby (1854 & 1863)!

Hieracium umbellatum L. — *dunense* Reynier (Lange Dansk Fl.). Bladen lancettlika, tandade, jemte den fothöga, uppstigande eller nedliggande stjelken långt och tätt styfhåriga; stiftet alltid brunt och blombråmet stundom gleshårigt. Blek. Rusamåla (1863)!

Galium Aparine L. I händelse denna arts många former annorlunda upptråda i mellersta och öfre Sverige, må det tillåtas mig här anföra huru de viktigare af dem förekommit mig i de södra provinserna.

G. Aparine L. *genuinum*: stjelken 4-sidig, glatt, med ljusare, upphöjda, tätt kroktaggiga kanter, slak, grof, uppstigande eller klångande; stjelkledderna uppsvållda, ullhåriga, afstånden dem emellan långa; bladen nedtill 5—6, upptill 9—10 i krans, lancettlika, i kanterna och på ryggnerven tätt kroktaggiga; blomskåften raka; blommorna stora, hvita; frukterna stora, gryniga, krokhåriga.

— *tenerum* (Schleich.), mycket mindre än föreg., med flera liksom tufvade, korta, uppstigande stjelkar; lederna glatta; bladen omkr. 6 i krans, tunna, n. ovala; frukterna betydligt mindre.

— *G. Aparine* L. *confertum*! Stjelken trådsml, nedliggande, med flera korta, tätt samlade grenar vid de ofta rotslående lederna; stjelkens taggar glesa, rakt utstående; afstånden emellan bladkransarne mycket korta; bladen vanl. 4 i krans, upptill oftast ett enda, omvänt eggrunda, på ryggnerven slåta; blomskåften enblommiga, slutligen nedböjda; blommorna mycket små, gulgröna; frukterna såsom hos hufvudformen. Sk. Lund, på åkrar vid vestertull, ymnigt (1859). — *G. Apar. v. marinum* Fr. Nov. ed. 2, p. 24, växer ånnu ymnigt »in extimis munimentis ab undis maris sæpe suffusis» vid Malmö och är, såsom Prof. Fries sjelf i Bot. Not. 1841 p. 183 och Sum. Veg. Scand. p. 182 säger, identisk med *G. Apar. — tenerum* (Schl.). På tången blir den långsträckt,

nedliggande, på sand fullkomligt lik beskrifningen anf. st. Blommorna hvita, stora, blomskaften enkla, raka. G. Ap. 7 marinum i Langes Danska Flora ed. 2 p. 106, synes deremot vara den ofvan anförda G. Apar. confertum m.

G. Aparine L. *infestum* Kit. (*G. Vaillantii* DC.): stjelken slak, uppstigande; bladen 6—8 i krans, långa, smala; blomm. små, gulgröna; frukterna omärkligt gryniga, med korta, vanl. ej krokuddiga hår, dubbelt mindre än hos *a*; grönskan ljusare än hos de öfriga. — Egentligen en mera nordisk form.

— *lejospermum* Wallr. (*G. spurium* L.): frukterna glatta, n. släta.

G. Aparine L. *spurium* Fr.: stjelken fin, nedliggande, med icke uppsvälda eller håriga leder; bladen (4—)6 i krans, lancettlikt jemnbreda; blomm. hvitgula; frukterna stora, saftiga, glatta, något gryniga, svartglänsande. Bland vårsäd och lin i södra och östra Sverige. — Var. *lejosp.* af föreg. form tages ofta, såväl af inhemska, som utländska (t. ex. Gren. & Godr.) botanister, för denna.

Campanula glomerata L. — *lanceolata*! Stjelken 3 fot hög, hårig; de 6—8 nedre bladen $\frac{1}{2}$ fot långa, lancettlika, långspetsade, mot basen utdragna till 4—6 tum långa skaft, de öfre lancettlika, kort skaftade, alla grofsågade, under tätt håriga; foderflikarne syllikt utdragna, uppräta, mycket spetsiga; blommorna mörkblå, håriga, från stjelkens midt i knippen i bladveckan, nederst ensamma eller parvisa. Sk. Malmö emellan Rosenlund och Möllevången samt vid Borgmästaregården (1861—1862)!

Campanula rotundifolia L. — *stricta* Schum. Lange (*C. Rapunculus* Fl. Dan. 855, enl. L:ge). Stjelken $1\frac{1}{2}$ fot hög, grof, med mycket grenig blomställning (blombärande grenar utgå n. från stjelkens bas), öfre bladen jemnbreda, de mellersta lancettlika, naggtandade, rotbladen eggrundt elliptiska ell. bredt lancettlika; foderflikarne smala, korta. Blek. flerst. kring Carlskrona och Ronneby (1863)!

Jasione montana L. — *litoralis* Fr. Kalmar län på backar vid ån i Söderåkra (1853)! Blek. ymnigt i sandgropar vid landsvägen i Fridlestad s:n (1858)!

Pulmonaria angustifolia L. Smål. vid Herrmanstorp (1858)!

Mentha petiolata. Mahända synes det för hvarje annan alldeles obehöfligt att upptaga Notisernas så anlitade utrymme med nya åsichter om dessa växter, som så ofta varit föremål för utläggningar; ehuru troligen ingen nekar att det sätt, hvarpå de hos oss vanligen blifvit behandlade, i många fall fodra ändringar. Jag vill dock begagna detta tillfälle att i korthet framställa mina på fleråriga undersökningar grundade åsichter om formernas fördelning hos dessa arter, emedan jag uppfattat Bot. Not. sasom ett språkrör, en offentlig bref-

vexling emellan botanisterna, der de icke blott kunde meddela hvarandra sina rön och upptäckter, utan äfven begära upplysningar af hvarandra.

M. aquatica L. Fodret rörformigt, färadt, med långa, sylformiga tänder, styfharigt, vanl. med glatta tänder, eller alldeles glatt.

1. *Capitata*: blomkransarne förenade i ett hufvud i stjelkens topp; bladen längre skaftade. — β *litoralis* Hn. glatt, blomskafv sträfva, bladen små, något köttiga, grundt naggsgade.

2. *Subspicata* Fr. Aresch. Skärmladen uppåt aftagande i storlek, så att de öfversta knappast äro längre än kransarne, vanl. tillbakaböjda; oftast ett litet bladpar öfverst; bladskafven korta. — β *villosa* Hn (*M. sativa* L. *lanata* Sonder): öfverallt tätt hvitluden, äfven bladens öfre yta; blomkransarne axformigt sammanträngda, med skärm som föreg. Denna på Öland och Kullaberg (enl. Prof. Andersson, Bot. Not. 1851, p. 149) samt vid Trolleberg nära Lund tagna form, synes mig ingalunda tillhöra *M. Sativa* (såsom Sonder i Flora Kamb. och Prof. And. anf. st. vilja), utan utgöra en, med *M. arv.* — *agrestis* Sole, fullkomligt analog form af *M. aquatica subspicata*. Fodrets härighet (som hos *Menthæ aquatica* alltid är störst vid basen, men hos *M. sativæ* på tänderna) samt fodertändernas form synes visa detta. På Kullaberg har jag sjelf ej lyckats finna denna form, men de ex. derifrån, som jag 1855 såg i Kongl. Vet. Akad. Herbarium, öfverensstämma fullkomligt med dem jag tagit vid Lund.

3. *Verticillata*: Skärmen n. så stora som stjelkbladen, mycket längre än de få, glesa och skaftade blomkransarne, ofvanför hvilka flera blad äro utvecklade. — Denna form är, liksom de öfriga, på torra ställen mycket härig och föga lukande; men vid åar, der den ofta blifver 2 fot hög och växer långt ut i vattnet, blir den, utom de n. alltid styfhariga blomskafven, glatt och starkt lukande, med styfva, pergamentlika blad.

M. comosa. Fodret klocklikt rörformigt, icke färadt, vid basen glatt, med lancettlikt triangelformiga, spetsiga, oftast ullhåriga tänder; stjelken slutar alltid med en mer eller mindre utvecklad bladtofs.

1. *Sativa* (*M. sativa* L.? Fr. Nov. ed. 2!): Alla bladen skaftade, eggrundt elliptiska med smal bas, föga aftagande i storlek, så att skärmladen äro mycket längre än de få, glesblommiga och åtskilda blomkransarne. — Denna form, som jag tagit flerstädes i Skåne och i Blekinge vid Agdatorp och Klasinetorp på åkrar, förblandas allmänt med *M. aqu. verticillata* och till denna sednare höra med visshet flera af lokalerna för *M. Agardh*. Hn. Beskrifningen hos Hartman visar dessutom tydligen, att der afses en *verticillatform* af *M. aquatica*, ty den *äkta M. sativa* Fr. är »alltför nära slägt» med

M. gentilis, ej med *M. aqu.*, alls icke tvärtom, den har *aldrig* blommorna i hufvud och fodret är icke färdigt m. m. Såväl af beskrifning, som lokaler och synonymer (t. ex. Herb. Norm. 11. 29) synes äfven Lange hafva i Dansk Flora sammanfört former af *M. aqu. vertic.* och *Subspicata* under sin *M. Sativa*.

2. *Gentilis* (*M. gentilis* L.? Fr. Nov. ed. 2!): bladen elliptiskt lancettlika med vigglik bas, liksom föreg. skarpt sågade, de öfre oskaftade, föga längre än de små, tätblommiga, intill hvarandra närmade, mera gråudna blomkransarne. — Af de flesta Labiater förekomma, som bekant är, två former, en (♂) *macrantha*, med stora blomkronor, längre ståndare och utvecklade knappar, samt en (♀) *micrantha*, med mindre krona, kortare ståndare och n. felsläende knappar. Till *M. gentilis macrantha* hör *M. Agardhiana* Fr.

3. *Pratensis* Sole: alla bladen n. oskaftade, lancettlika, skarpt sågade, glatta, under punkterade. — Denna är både genom habitus och karakterer så nära förenad med föregående, att jag omöjligen kan med Fr. skilja dem i olika sektioner och om det vore tillåtet att döma efter den inskränkta synkrets som erbjudes den uteslutande svenska botanisten, som icke har jordens alla former utan blott sitt fäderneslands för ögat, så tror jag ej att man syndar mot naturen, om man under ett gemensamt artnamn förenar alla tre formerna, antingen man sedan vill kalla arten *sativa*, *gentilis*, *pratensis* eller något annat.

M. arvensis L. Fodret klocklikt, med korta, breda, egg-runda ell. triangelformiga tänder.

1. *Verticillata*: blommorna i kransar, med fullt utvecklad bladtöfs.

a *vulgaris*: bladen egggrunda, med långa skaft; blomskaft håriga.

b *riparia* Fr.: bladen bredt egggrunda, jemte blomskaften glatta; rödaktig.

c *parietariaefolia* Bech, Reichenb. flora Germ. bladen stora, n. lika, elliptiska, föga sågade, vid basen helbräddade och afsmalnande i ett skaft, som är mycket längre än kransarne; blomskaften glatta och hela växten föga hårig. Blek. Agdatorp och Nättraby (1854)!

d *lapponica* Wg. blomskaften och de lancettlika bladen n. glatta. Um. Lpm. Jemtl. — I Blek. vid Nättraby nära år växer en form, som endast skiljer sig genom tydligare hårrighet från den lappska.

2. *Subspicata*: blommorna i kransar upp i öfversta bladvecken; bladen egggrunda, uppåt aftagande, så att de öfversta ej äro så långa som blomkransarne; sträfhårig. — Sk. flerest. — *β agrestis* Sole: bladen bredt egggrunda — hjertlika, stora, skrynkliga, med grofva sågtänder; blomkransarne uppåt täta,

gräiudna, med små blommor; hela växten luden. Blek. Aspö; Sk. Helsingborg, Ystad.

3. *Capitata*: blommorna samlade i ett hufvud i stjelkens topp, vanl. derjemte i krans i närmaste bladaxeln; bladen eggrunda; sträfhårig. Blek. Valjö (Prof. Anderss. Resa genom Skåne, p. 17), Sk. Malmö och Kullaberg (1858).

Ajuga pyramidalis L. — *glabrata*. Blek. på backarne kring Trensrem och Ronneby (1863).

Solanum humile Bernh. Blek. Carlskronatrakten.

Solanum miniatum W. Sk. Malmö vid Andreelund, Ugg-laröd i Röstånga s:n (1862).

Verbascum nigro-thapsus Fr. S. V. Sc.? Lange anf. st. p. 156. Stjelken låg, glest ullig, trind; bladen tätt ulliga, icke nedlöpande. Blek. nära Skillinge gästgifvaregård (1854)!

Plantago major L. — *procera* (Sonder ap. Koch). Stängelns ensam, rakt upprätt, till 2 fot hög; bladen upprätta, släta, ovala, oftast många gånger kortare än skaften; hela växten glatt. Sk. Malmö flerst. t. ex. i Möllevångsparken (1862)!

P. major L. — *agrestis* Fr. Nov. Sk. Malmö på åkrar emellan Rosenlund och Sofielund, ymnig (1862).

Plantago media L. — *longifolia*. Bladen långa, lancettlika, upprätta, på båda sidor gröna, föga hariga, med långa skaft. Sk. Alnarp i skogen (1862)!

Plantago arenaria W. & K. Stjelken grenig, bladig; bladen jemnbreda, helbräddade eller glest tandade; axet eggrundt-afångt. Sk. Malmö vid hamnen, troligen inkommen med ballast (Mag. Wahlstedt)!

På *Acer Pseudoplatanus* L. har jag vid Landskrona och Malmö observerat, att i samma blomklase och ofta bredvid hvarandra förekomma såväl han- som hon-blommor; att ståndarne hos de förra vanligen äro 9 till antalet och flera gånger längre än de 5 små kronbladen, att honblommorna hafva fodret ofta 6- eller 8-deldt och de liktaliga kronbladen betydligt större än hos hanblom. samt ståndarne föga utvecklade; att pistillen är 1 med 2 eller 3 märken och att frukten i förra fallet blir 2-, i sednare 3-vingad.

*Ranunculus * nemorosus* DC. ÖG. på kalkbergen vid Borg-hamn nära Omberg (1855)!

Anemone nemorosa L. — *schizantha*! Kronbladen röda, smalflikade. Kalmar, i en björkdunge nära nordligaste väderqvarnen i Berga (1851).

Thalictrum flavum L. — *angustatum* Wimm. Fr. Zmå-bladen smala, afångt vigglika eller jemnbreda. ÖG. i Dagsmossen nära Omberg (1855)! Sk. Malmö vid Sofielund (1862)!

Diploaxis muralis DC. Sk. Landskrona, nära bron vid Norra Wärn, teml. ymnig (1862)! När denna växt först bör-

jar blomma, är stjelken n. fullkomligt bladlös, fingerhög, föga öfverstigande de talrika rotbladen, men längre fram uppnår den 1—2 fots höjd och blir nedtill bladig samt mycket grenig. Alldenstund ifrågavarande art, serdeles under sitt sednare stadium, icke utan svårighet efter Hartman och Koch skiljes från *Dipl. tenuifolia* DC., vill jag här för nybörjarens räkning söka lemna en komparativ beskrifning på dem båda. *D. tenuifolia* DC.: stjelken bladig; bladen oftast pardeltda, med långa, jembreda flikar, vanligen glatta; blomskafthen merendels längre än blommorna; fodret glatt; skidorna föga längre än de långa skafthen, *med ett 1—2 linier långt skaft ofvan vidfästningsleden*; märke litet. — *D. muralis* DC. Stjelken i början bladlös, sedan nedtill bladig; bladen djupt bugtbräddade, med korta, eggrunda — aflånga flikar, oftast i kanten kort styfhåriga; blomskafthen vanl. af blommans längd (en karakter hvilken Koch anför med kursiv stil, men som ofta och mycket varierar); fodret glest styfhårigt; skidorna oftast mycket längre än de korta skafthen, *utan skaft ofvan leden*; märke stort.

Cardamine sylvatica Link. Blek. Ronneby, öster om Skär-sjön (1863).

Camelina sativa Fr. Sk. Malmö, på glacisen vid jernbanan (1860)!

Alyssum calycinum L. Sk. kring Malmö, på mångfaldiga ställen (1858—1862).

Malva fastigiata Cav. — *nuda*! Stjelken grön, fullkomligt glatt, till 4 fot hög; blad och blomskaft grålundna; bladen nedtill 5-, upptill 3-flikade; blommorna mörkröda, med djupt flikade kronblad. Blek. nära Sölvesborg vid Christianstadsvägen, ej sällsynt (1860). Jfr. Bot. Not. 1857, p. 162.

Helianthemum vulgare L. — *obscurum*. Blek. Agdatorp och Skillinge (1854); ÖG. Borghamn teml. ymnig (1855)! Smål. Herrmanstorp (1858)!

Viola odorata L. — *hirsuta*! Bladen stora (till 2 tum långa och 1½ t. breda), isynnerhet på undre sidan mycket håriga, de öfre äggrundt lancettlika med hjertformig bas, de nedre bredt äggrundt hjertlika eller stundom njurformigt hjertlika; stiplerna utdraget lancettlika, med mycket korta glandelbärande fransar, foderbladen trubbiga; blommorna välluktande, mycket små, mörkt violetta, med sporren af foderbihangens längd; skärmen ofvan blomskaftets midt; grenskotteten ofta blombärande; hela växten hårig. Sk. Malmö, på slottsvallarne och på de gräsrika slutningarne vid den s. k. östra promenaden, blommande först i medlet af Maj (1858—1863)! Införd i trädgård har den bibehållit sitt utseende.

Viola odorata L. — *inodora*, som finnes på Öland (t. ex. på skuggiga trädgårdsrenar i Resmo) och är utmärkt för sina luktlösa blommor, skiljer sig för öfrigt från hufvudformen en-

dast genom bredare, glattare, mörkgröna blad och mera mörkblå blommor.

Drosera rotundifolia L. — *furcata*! Stängeln vid (stundom öfver eller under) midten delad i 2 eller flera grenar, som hvardera bilda ensidiga blomklasar, stundom med en blomma i axillen; skärmen såsom hos α . Smål. kring Bottnen (1858), Blek. kring Skärsjön (1863), på båda ställen ymnigt.

Silene gallica L. fanns i yttersta ymnighet i Juli 1856 bland vårsåden på en åker emellan Rosenlund och Möllevängen nära Malmö. (Något ställe med namnet »Högste Backar» känner man numera ej till der i trakten.)

Cerastium glutinosum Fr. Det är icke blott hos nybörjaren, utan äfven hos nästan alla författare, som den största ovisshet och sammanblandning råder vid bestämmandet af de med *C. semidecandrum* förvandta formerna. Sedan *C. tetrandrum* Curt. nu kan anses hafva blifvit tydligt utredd och klart beskrifven af Lektor Lindeberg (i Nov. Floræ Scand.), gäller detta hufvudsakligen *C. glutinosum* Fr. Orsaken är måhända samma som vid *Mentha Agardhiana* Fr., nemligen att namngifvaren sjelf på andra än de ursprungliga formerna öfverflyttat dessa benämningar och derigenom väckt tvifvel mot sjelfva arterna. Ehuru jag undersökt och insamlat på en mängd lokaler hit hörande former, måste jag dock, af brist på nödvändig litteratur, här förbigå dem, med undantag af en enda, på hvilken jag önskar göra botanisterna uppmärksamma.

Cerast. glutinosum Fr. — *bracteatum*! Stjelken från midten upprepadt och regelbundet klynnedeld, fingerhög, klibbigt glandelhårig; nedre bladen spadlika, de öfre aflånga; skärmladen helt och hållet gröna, bredt äggrunda, de nedre mycket bredare än örtbladen; foderbladen lancettlika, spetsiga, upptill hinnaktiga; fruktskaften upprätta, raka, i rät linea med den raka kapseln. Sk. Malmö, på de tidtals öfversvämmade fälten mellan slottet och Ribersborg, nära hafsstranden, mycket ymnig (1861—1863)! Den här framställda formen har en förvillande likhet med *C. tetrandrum* Curt., att dömma efter torkade exemplar af den sednare samt fig. i Sturms Deutschl. Fl. Fasc. 63; men växten är spensligare, bladen något smalare, kapseln längre och blomdelarne oföränderligt 5-taliga. Från alla andra former af *C. glutinosum* Fr. skiljer den sig genom stjelkens tydligare klynnedelning, sina örtartade stora skärmlad, tunglika — aflånga örtblad, upprätta blommor, raka fruktskaft och kapslar &c.

Poterium Sanguisorba L. Sk. Torup, ymnig (1862).

Ervum Lens L. Sk. Malmö vid Körsbärsbackar (1858)!

Medicago falcata L. — *circularis*! Blommorna olika färgade under olika utvecklingsperioder, först violetta, sedan grön-

gula, sist gula, med det jemnbredt äggrunda seglet till midten grönstrimmigt; baljorna smala, långa, cirkelformigt hopböjda eller spiralvridna; stjelken vanligen hög, upprätt eller uppstigande, mycket grenig. Sk. Malmö på vallslutningarne vid kyrkogården (ymnigt) samt vid vägen emellan slottet och Ribersborg (1858—1862). — Hartman upptager (p. 180) en *M. falcata* ♂ *versicolor* från Öland, med blommorna *slutligen* violetta (sådan som Koch m. fl. beskrifva den extra skandinaviska), men jag betviflar verkligen att någon sådan finnes hos oss. — En form af *M. falcata* L. kring Malmö har fullkomligt slätt, icke ådrigt kronsegel, jemnbreda blad, nedliggande gräluden stjelk och nästan hufvudlik blomklase. — Af *Medicago sativa* L. växte 1858 vid Malmö i Kommendantsängen en egendomlig form, med ljusblå, något välluktande blommor, korta blomskaft, 15—20-blommiga klasar, rakt uppräta, 2 fot höga, föga greniga stjelkar och tufvig rot.

Asarum europæum L. Af denna sällsynta växt har jag erhållit flera blommande exemplar af Stud. J. Hagdahl, tagna af honom och Doktor Hagdahl 1852 straxt öster om Alvastra klosterruiner vid Omberg. Den 29 Juni 1855 sökte jag den, i sällskap med J. Hagdahl, på anförda ställe, men vi lyckades ej återfinna den.

Schoberia maritima C. A. Mey. uppträder hos oss under nedanför upptagna, provisoriskt benämnda, två former, hvilka synas mig så utmärkta, att jag fullt och fast tror, att de skola finnas vara väl skilda arter. Jag har på Öland och vestra Skånes stränder under flera år undersökt dem och aldrig funnit de här angifna karaktererna svika. Prof. Lange intygar (i Dansk Flora) att dessa former äfven vid odling visa sig konstant skilda. De växa alltid på hafsstränderna tillsammans, men *S. complanata* finnes äfven på närgränsande åkrar och vid diken, dit *S. ramosa* aldrig flyttar sig. Den förra blommar långt tidigare och bortvissnar långt sednare än den sistnämnda. *S. complanata* är ganska ofta lågväxt och med alldeles ogrenad stjelk, sådan jag aldrig sett *S. ramosa* förekomma.

S. ramosa! - Roten tvåårig (Wahlenberg!); stjelken buskig, från basen till spetsen grenad, 1—2 fot hög, tjock, nedtill träaktig, uppstigande, blekt grön; bladen halvtrinda, köttiga, uddspetsiga, 2—3 gånger längre än stjelkens mellanleder; blomkalken stor, med hinnkantade flikar; frön stora, glänsande, rödbruna, plattade, med bred kant. Orten gulnar vid torkning.

S. complanata! Roten enårig (W:brg!); stjelken enkel eller blott vid basen grenig, stundom med flera, 2—3 fot långa, fullkomligt enkla, nedliggande vridna och ziczacböjda grenar från basen, svartgrön, oftast med röda strimmor; bladen plattade, korta, trubbiga, de öfre n. äggrundt aflånga; kalken

liten, med knappast hinnkantade flikar; frön dubbelt mindre än föreg., glänsande svarta, på båda sidor konvexa, utan kant. Örten svartnar vid torkning.

Salicornia herbacea L. — *biennis* Afz. Sk. Malmö, öster om slottet.

Ceratophyllum submersum L. (*C. muticum* Cham.) växer vid Landskrona i grafvarne kring staden och fästningen i sådan myckenhet, att *otaliga* lass *ärligen* af den hemtas till föda åt kreaturen! Någon annan *Ceratophyllum* än denna, finnes der ej. En gång sedd och jämförd med *C. demersum* L. kan den aldrig med denna förblandas, utan är väl skild både genom frukt, blad och växtsätt. Frukten är bredt oval, alltid utan tecken till tornar vid basen, stundom slät, men oftast grymig och långs kanterna tandad, med en oftast knappt märklig udd i spetsen; bladen äro 3 till 4 gånger gaffeldelta, med 6—8 fina, uppräta, svagt tandade flikar. Vid Östertull utanför Lund växer ymnigt *C. demersum* L., som har utdraget äggrund frukt, med sprötet alltid af fruktens längd eller längre och tornarne vid basen oftast af samma längd, men *v. apiculatum* Cham., som äfven förekommar der, har dessa sednare förkortade till vårtor eller linielånga, afrundade knölar.

Orchis latifolia Lin. — *nemorosa*! Stjelken 1—2 fot hög, ihålig, mångbladig; de nedre bladen med smal bas, n. tunglika, på midten tumsbreda, fläckiga, spetsiga, utstående, de öfre små, skärmlika, långt tillspetsade; axet 4—5 tum långt, jemnbredt; blommorna såsom hos *O. incarmata* L. Öl. i lundar vid Tveta, blommande den 26 Juli (1860)!

Orchis maculata L. Af denna ombytliga arts många former, har jag, utom den oftast förekommande genuina, anmärkt följande: β *elodes* (Griseb.) nedre bladen lancettlika, spetsiga, sporen trådsmal, kort — Öland vid Tveta; γ *Meyeri* Rehb. stjelken spenslig, fothög, något *pipig*, bladen korta, skärmlika, de nedre trubbiga, axet jemnbredt, blomm. små, läppens mellanflik långt utdragen — ÖG. på Omberg, Öland vid Tveta; δ *angustifolia* H:n stjelken fin, 1—2 fot hög, bladen smalt lancettlika, ofläckade, axet utdraget, blomm. små, läppens flikar n. likformiga, lancettlika, spetsiga — VG. på Billingen, ÖG. på Omberg, Blek. vid Carlskrona, Öl. vid Tveta.

Gymnadenia odoratissima Br. — *macrocheilea*! Kalkens läpp djupt treklufven, sidoflikarne korta, trubbiga, n. tvärhuggna, mellanfliken 2—3 gånger längre, affång, mot spetsen afsmalnande, trubbig; de yttre kalkbladen vidt utstående, vridna. ÖG. Omberg (t. ex. i Charlottenburgs storäng i Wäfersunda). Denna form är fullkomligt konstant och betydligt olika den på Gotland förekommande hufvudformen, hvilken ej finnes i ÖG. Den förra växer företrädesvis på sankaställen,

blommar under Juli månad, sedan hvarje ex. af *G. Conopsea* L. är i frukt.

Gagea stenopetala Reich. har vid Malmö (t. ex. på Körsbärsbackar) en *forma uniflora*, med stjelken kort, oftast enblommig, rotbladen 2, jemnbreda, skärmbladen smala, jemnbreda, kalkbladen korta, trubbiga, och (t. ex. på slottsvalarne) en *forma acaulis* utan stjelk och skärmblad, med 3 jemnbreda rotblad, 3—4 tum långt blomskaft från löken och korta, smala kalkblad.

Potamogeton coloratus Vahl. Blek. vid Ekeberg, 1 mil från Carlshamn (1854)!

Potamogeton rutilus Wölg. Sk. Malmö, i kanalen vid jernvägen, emellan östligaste promenaden och första banvaktstationen, bland *P. compressus* (1861)!

Potamogeton compressus L. Blek. Ronneby vid ån (1863)!

Zannichellia major Bönn. Sk. Malmö, allmän.

Eriophorum gracile Koch. Blek. Valjö (1863).

Carex riparia Curt. har förekommit mig under följande former: 1) hanaxen omkring 5, de 2 nedersta aflägsnade, utdragna, alla honaxen skaftade, cylindriska, upprätta; 2) hanaxen omkring 5, korta, tätt samlade, de nedre honaxen cylindriska, kort skaftade, de öfre äggrundt cylindriska, oskaftade — Öl. vid Runsten; 3) hanaxen 3, nära hvarandra, honaxen äggrunda, knappt $\frac{1}{2}$ tum långa, upprätta, något skaftade, frukterna lätt strimmade; 4) hanaxet 1, lutande, med houblommor i spetsen och vid basen — Kalmar, Öland; 5) honaxen mycket långa, cylindriska, långt skaftade, axfjällen längre än frukten, fruktg. utdragna i ett långt spröt, bladen smala — Öland och Lidingön i Söderml.

Carex paludosa Good. — *spadicea*. Sk. Alnarp, vester om gården, ymnigt med hufvudformen (1862)!

Carex vesicaria L. har i kärrmarker vid Skälby nära Kalmar en, ehuru sällsynt förekommande, form, som mycket påminner om de former af denna art, som finnas i fjelltrakterna. Hanaxet är oftast 1, jemnbredt, det nedersta honaxet n. cylindriskt, kort skaftadt, de öfre äggrunda, tjocka, oskaftade, fruktgömmen uppblåsta, äggrunda, klotformiga, afsmalnande till ett jemnbredt spröt. — Från Sköllersta i Nerike har jag en form af *C. ves.* med 2 jemnbreda, 3 tum långa hanax, honaxen långa cylindriska, de nedre mycket långt skaftade, hängande.

Carex hirta L. — *hirtæformis* (Pers.) är högst allmän i alla kärr och gropar kring Malmö! De nedre axfjällen äro mycket längre än fruktgömmena, 3-nerviga, de öfre dubbelt kortare än desamma, 1-nerviga, alla bredt hinnkantade (hos α äro »alla axfjällen dubbelt kortare än fruktg., 5—7-nerviga»); hanax vanl. 1, stundom 2—3. Varierar mycket ofta

med alla axen honax eller med toppaxet ståndarbärande än vid basen, än vid både basen och spetsen.

Carex Oederi Ehrh. På flera ställen kring Ronneby växer en *Carex*, som måhända hör hit, oaktadt dess betydliga olikhet med mig förut bekanta former. Utom denna har jag af *Carices fulvellæ* icke funnit i hela trakten någon annan än *C. Oederi* Ehrh., hvilken ofta (t. ex. vid Emmahultssjön och Skärsjön) förekommer med långt skaftade honax. Den anförda formen har följande utseende: Stråen tätt tufvade, upprätta eller uppstigande, temligen grofva, trubbigt trekantiga eller halftrinda, vanl. med en djup fåra på den platta sidan; släta; bladen 2—4 lin. breda, de nedre vanl. dubbelvikna, de öfre platta, kölade, slutligen med nedvikna kanter, utan märklig ligula oppositifolia; skärmen platta, breda, det öfversta längre än sitt ax, de öfriga mycket längre än strået, slutl. rakt utstående, utom det nedersta, som är upprätt, med lång slida; hanaxet är n. oskaftadt, än med tumslångt skaft; honaxen äggrundt aflånga-cylindriska, $\frac{1}{2}$ t. långa, de 2(—3) öfversta tätt sittande, n. oskaftade, det tredje (ell. 4:de) nedanför stråets midt eller vid dess bas, med tumslångt skaft; axfjällen äggrundt lancettlika, ljusbruna, mycket spetsiga, of tast med grön, i en sträf, teml. lång udd utlöpande ryggnerf; fruktgömmen ovala, upphöjdt mångnerviga med utdraget, rakt, 2-spetsadt spröt, som på inre sidan är försedt med små, uppåt böjda tornar; hela växten oftast mörkt grön, med slutligen gulnande ax. — Utan att hysa serdeles förtroende för de former, som förekomma af denna grupp, emedan jag ganska väl känner deras opålitlighet, är dock denna här ofvan efter mångfaldiga lefvande ex. beskrifna den anmärkningsvärdaste jag påträffat, helst jag för min del måste tillstå att jag icke med säkerhet kan uppgifva dess närmaste anförvänt.

Carex pilulifera L. — *longibracteata* Lange D. Fl. p. 621 (honaxen åtskilda, nedre skärmladet många gånger längre än sitt ax, oftast mindre öfver hanaxet) tog jag i vestra delen af Jönköpingslän 1851. Samma form har jag genom Adj. Fristedt från Solnaskogen vid Stockholm. -- Af *Carex helvola* Blytt har jag en mängd ex. från Bohuslän, tagna och meddelade (1859) af Stud. N. Svensson (under namn af *C. canescens* L.)!

Carex Buxbaumii Wg. — *macrostachya*. Ax tumslånga, cylindriska, toppaxet endast med honblommor, axfjällen långt tillspetsade. Blek. vid Berntorp. D:r O. Sandahl har sändt mig samma form från Bohuslän, Sydkoster, nära Kyrksund.

Carex paniculata L. VG. vid Billingen (1855); Sk. Landskrona nära tegelbruket vid Hillesborg, ymnigt (1862: β simplicior).

Carex vulpina L. — *nemorosa*. Sk. Malmö bland *Silaus pratensis* (1862), Alnarp bland *C. pal.* — spad. (1861).

Festuca bromoides L. Sk. Alnarp (emellan Lund och Malmö), på en trädesåker v. om skogen, nära en s. k. ättehög, ymnig (1861).

Festuca gigantea Vill. — *triflora*. VG. Halleberg.

Festuca sylvatica Vill. På Hallebergs åt Venern slutande klippväggar växer en *f. latifolia*, med strået 3—4 fot högt, de mellersta bladen 6—9 lin. breda, småaxen stora 2—3-blommiga, violetterfärgade och grenarne korta.

Glyceria maritima Wahlb. uppträder på Skånes stränder under så många olika skepnader, att icke blott nybörjaren utan äfven den med dessa vexlingar mera förtrogne lätt låter narra sig. En af de mest egendomliga formerna vill jag här anföra, ty, äfven om den skulle vara identisk med *G. mar. palustris* Fr. Mant. II p. 8 och Anderss. Gram. Scand. p. 56, är den dock så ovanlig och afvikande från hufvudformen (o. s. v. den först af Prof. Wahlberg i Fl. Got. p. 17 beskrifna och oftast förekommande), att en ny påminnelse om den icke torde vara obehöflig. — *G. maritima* Wahlb. — *palustris* Fr.? Stråen grofva, till 2 fot höga, tätt tufvade, uppstigande, vanl. med grenskott; bladen platta, 1—2 lin. breda; snärpet lika bredt som långt, tvärhugget; blomfjället med en fåra på ena sidan; vippans grenar 2—3 tillhopa, utstående eller upprätta, n. glatta, oftast mycket delade; småaxen 7—15-blommiga, 4—7 lin. långa, skiftande i grönt och violett; yttre blomfjällden elliptiska, med rundad eller otydl. 3-flikig spets, stundom med mellanfliken kort utdragen. Sk. flerst. t. ex. Malmö, hafsstranden emellan slottet och Ribersborg (1858—1862). Att detta icke är *G. festucæformis* hos utländska författare, visar första blicken i deras arbete, och troligen finnes denna sednare ej hos oss, ty hvad som så benämnas är en föga anmärkningsvärd *forma virens*, med högt, men spädt strå, trådsmala blad, utdraget, spetsigt snärp, lång, jemnbred, mycket sammandragen vippa, hvars grenar äro upprätta, tilltryckta samt små, fåblommiga, blekgröna ax. Denna sista finnes äfven i Norge, Christiania vid Bäckelaget (enl. ex. af Lektor Zetterstedt).

Glyceria distans Wg. — *purpurea*! Hela växten, isynnerhet vippan, mörkt purpurröd; bladen breda; snärpet vanl. mycket stort, hinnaktigt, till 2 linier långt, i spetsen sargadt, vippan stor, med långa, fåblommiga grenar. Sk. Malmö vid Pildammen (1862).

Asplenium Ruta muraria L. — *subfissum*! Stambladet med äggrund omkrets, småbladen vigglika, tredeldta, med 2- eller 3-tandade flikar. Kalmar på stadsvallarne, synnerligast ofvanpå den s. k. högvakten (1857)! På gamla, 3—4 tum höga, rikt frukt bärande exemplar, försvinna svepefjällen och då är denna form högst lik den utländska *A. fissum* Kit., men på yngre ex. äro svepefjällen ofta starkt sargade och

äfvn bladformen har öfvergångar till den annars lågväxtare *A. Ruta muraria* L. Jfr. Bot. Not. 1850 p. 160, om den på Gotland, Thorsborg, funna formen.

Pilularia globulifera L. Blek. Ronneby, Skärsjön, ymnigt (1863).

Bidrag till Sveriges vestra kustprovinsers Flora*),

af J. A. LEFFLER.

Anthemis tinctoria L. Götheborg n. Gamlestaden (Stud. C. M. Lamberg).

Achillæa Ptarmica L. Teml. allm. i Boh.

Artemisia campestris v. *sericea* Fr. Boh. n. Grebbestad (Rektor Forelius).

Filago montana v. *arvensis* (L.). Boh. Foss s:n vid Munkedal, Bullarens strand midt emot Näfverstad prestgård!

Inula Helenium L. Hall. Vallda s:n (Stud. Aug. Levau), Fässberg vid vägen till Askim n. Brudberget!

I. salicina L. Hall. Gåsevadholm (Stud. J. N. Åkermark); Boh. Foss s:n n. Qvistrum! Lamö i Tanum!

Solidago virg. v. *litoralis* Savi. Hall. Särö, Boh. Vinga, Tjörn (Lindeb.).

Carduus nutans L. Boh. Oroust vid Mollösund (Stud. J. Corlén).

C. acanthoides L. Oroust n. Boxviks kile i Tegneby s:n 1859, sedan dess ej återfunnen (J. Corlén).

Cirsium acaule All. Hall. Vallda vid Vålås (Stud. W. Levau).

Lappa major Gärt. Hall. Vargagården i Tölö s:n!

Cichorium Intybus L. Boh. Oroust vid Röd i Morlanda s:n (Stud. J. Corlén).

Scorzonera humilis L. Teml. allm. i Boh.

Hieracium Pilosella v. *virescens* Fr. Boh. Foss s:n flest.

H. murorum * *subcæsius* Fr. Hall. Släp s:n! Götheborg vid nya Varvet! Boh. Hogdal s:n vid Svinesund!

H. pallidum v. *crinigerum* Fr. Boh. vid Svinesund (— på Norska sidan särdeles utmärkt)! Smörkullen i Skredsvik,

*) Här angifna växtlokaler äro dels af mig upptecknade (— i hvilket fall ett ! är vidfogadt —) under exkursioner i norra Halland och kring Götheborg, samt botaniska resor i Bohuslän — 2 gånger i sällskap med Stud. C. M. Lamberg —; dels hafva uppgifter derom benäget meddelats af nuvarande eller f. d. medlemmar af Götheborgs botan. sällskap. Hr Lektor Lindeberg har haft godheten särskildt gifva mig tillstånd att publicera flera af honom gjorda fynd.

Foss s:n flerest.! Föröfrigt ej särdeles allm. i Boh., om icke i öfvergångsformer till hufvudarten!

H. onosmoides Fr. Boh. Kynnefjells branter ej långt från Krokstad prestgård!

H. norvegicum Fr. Här och der i Boh. t. ex. Hogdal!, Kosteröarne, Grebbestad, Hällungstad i Krokstad s:n (—forma basifolia, snarlik *H. onosmoides*)!, Foss s:n n. Qvistrum (— *f. rufescens* Fr.)! Uddevlla m. fl. ställen; Göteborg flerest.

H. rigidum Hn. Göteborg, Oroust n. Nösund i Tegneby s:n!, Foss s:n mellan Saltkällan och Qvistrum!, Kynnefjell m. fl. ställen.

H. æstivum Fr. Boh. Bräcke i Foss s:n!

Xanthium Strumarium L. är utgången vid Göteborg, der den funnits endast tillfälligtvis på barlast såsom t. ex. vid Pustervik 1861!

Sherardia arvensis L. Flerest. i norra Hall. och vid Göteborg.

Galium trifidum L. Boh. Grebbestad (Forelius).

Campanula glomerata L. Boh. Östby i Näsinga s:n (Stud. C. J. Sandegren).

C. Cervicaria L. Boh. Krokstad s:n vid Kynnefjell (Lindeb.).

C. latifolia L. Hall. Kollaberg i Tölö s:n (Stud. G. W. Medin), Boh. Lyrön vid Oroust!, Qvistrum och Hensbacka i Foss s:n m. fl. ställen.

Cuscuta epilinum Whe. Teml. allm. i norra Hall.

Myosotis versicolor Pers. Göteborg flerest., Hall. Släp s:n.

Thymus Chamædryas Fr. Boh. Oroust vid Boxvik nära Nösund (Corlén), Nordkoster.

Ballota foetida Lam. Göteborg n, Klippan (Stud. C. J. Sandegren)!

B. ruderalis Sw. Hall. Gåsevadhalm (Stud. J. N. Åkermark).

Stachys arvensis L. Flerest. i norra Halland.

Ajuga pyramid. v. glabrata Hn. Göteborg n. Landala (Lamberg, E. N. Nilsson)!

Ligustrum vulgare L. Boh. äfven på fastlandet t. ex. Tanumsnäs!

Linaria supina Desf. Göteborg på Lindholmen! Då denna växt nu i 4 somrar funnits lika ymnigt, synes den vara åtminstone lika berättigad till att erhålla plats i Svenska Floran som många ursprungligen införda och naturaliserade växter t. ex. *Lepidium Draba*, *Sisymbrium Loeselii* m. fl. — Den blommar från början af Juni till sent på hösten. På dess växtlokal har veterligen aldrig någon barlast varit lagd, och det är troligt, att den länge derstädes förekommit utan att bemärkas. I förbigående må anmärkas att ståndar-

strängarnas ludenhet synes variera; de nedre bladen sitta vanl. (omkring 4) i krans, de öfre strödda.

L. striata DC. Göteborg vid nya Varfvet.

L. minor Mill. Surte fabrik (mellan Göteborg och Kongelf).

Veronica longifolia L. Göteborg vid Skansen Lejonet och på Hisingen, Boh. Qvistrums-åns stränder!

Melampyrum cristatum L. Hall. Tölö, Släpö, Vallda!, Onsala (E. A. Trana); Boh. Otterön och Lamö i Tanum m. fl. ställen.

Mel. crist. v. pallens Hn. Boh. Oroust (N. Landin), Otterön (Trana)!

M. arvense L. Boh. Oroust vid Boxvila n. Näsund (J. Corlén), Nordkoster (C. J. Sandegren).

Utricularia vulgaris L. Hall. Släp, Onsala (Trana), Göteborg flerest., Boh. Otterön, Kynnefjell! m. fl. ställen.

U. minor L. Hall. Onsala (Trana), Boh. Grebbestad, Kynnefjell!

Lysimachia Nummularia L. Göteborg flerest.

Plantago major v. agrestis Hn. Hall. Släp! Vallda (W. Levan), Gåsevadholm; Boh. Grebbestad.

P. Coronopus L. Hall. Släp s:n vid Sjärvall!, Onsala (Trana); Boh. Wargö, Koön m. fl. ställen.

Littorella lacustris L. Göteborg, Boh. Kärsjön i Krokstad, Bullaren!, Kynnefjells smäsjöar! m. fl. ställen.

Cornus suecica L. Boh. teml. allm.

Ranunculus Lingua L. Boh. Ramkärn i Näsinge s:n (C. J. Sandegren).

Batrachium trichophyllum Chaix har vid Östby i Näsinge s:n en form med stånd. alltid *järre* än 72 (C. J. Sandegren)!

B. confusum Schultz. Boh. Tjörn n. prestgården (J. Corlén).

Barbarea vulg. v. arcuata Rehb. Göteborg vid Burgårdsvägen (Stud. Axel Belfrage).

Farsetia incana Br. Boh. Kongelf (Lindeb.).

Alyssum calycinum L. Boh. Uddevalla (såsom ogräs i Hr Hasselgrens trädgård).

Oxalis acetosella v. rosea Hn. Göteborg (i Slottskogen) sällsynt, i parken vid Partilled (E. N. Nilsson).

Hypericum pulchrum L. har icke på många år blifvit återfunnen på sitt hittills enda växtställe i Sverige (Hall. i Tölö s:n); deremot har den i år blifvit funnen vid Sotenäs n. Partilled af Stud. Axel Belfrage.

Drosera longifolia v. obovata Hn. Boh. n. Hällungstad i Krokstad s:n (Lindeb.).

Dianthus Armeria L. Boh. Oroust vid Boxvik och Holm i Tegneby s:n (J. Corlén); Hall. Släp n. Prestbron!

- Cerastium glomeratum* Thuill. Boh. Lyrön vid Oroust (J. Corlén), Hall. Särö!
- Spergula Morisonii* Bor. Boh. Lyrön och Holm i Tegneby s:n på Oroust (Corlén), Sörbygden, Sydkoster! m. fl. ställen.
- Saxifraga tridactylites* L. Göteborg, Kongelf, Sydkoster!
- Circaea lutetiana* L. Boh. Lyrön (Corlén).
- C. alpina* L. Hall. Onsala (Trana), Boh. Kynnefjell.
- Myriophyllum verticillatum* L. Teml. allm. i Tölö och Vallda s:n af norra Halland.
- Pyrus Malus v. tomentosa* Koch. Hall. Släp!
- Cotoneaster vulg. * nigra* Wahlb. Hall. Skallbergen i Släp!
- Rosa rubiginosa* L. Hall. Särö!
- R. inodora* Fr. Hall. teml. allm. i Tölö s:n, Blomberget i Släp (Stud. Nyblom), Fjärås (K. G. Sjöblom).
- R. collina* Fr. Släp nära Prestbron!
- R. tomentosa* Sm. Göteborg i Slottskogen.
- R. cinnamomea* L. Boh. Thorskog i Westerlanda s:n (E. N. Nilsson).
- Agrimonia odorata* Mill. Hall. Vallda vid Ulfås! Klefbergen i Släp, Blixered i Tölö; Boh. Oroust flerst., Foss s:n mellan Saltkällan och Qvistrum! m. fl. ställen.
- Alchemilla alpina* L. Hall. Vallda.
- Rubus plicatus* Whe förekommer (— troligen tillfälligt —) vid Blixered i Tölö s:n under en forma repens med nedliggande, ofta rotsläende turioner.
- Fragaria collina* Ehrh. Boh. Otterön.
- Potentilla rupestris* L. Boh. Tjörn flerst. (Corlén), Smörkullen i Skredsvik, Foss s:n flerst.!
- Lathyrus maritimus* Big. Boh. Tanums näs 1861!, sedermera ej återfunnen.
- L. marit. v. acutifolius* Bab. Boh. Otterön på yttre sidan! Fullkomligt öfverensstämmande med Danska ex. från Prof. Lange.
- Trifolium agrarium* L. Boh. Hällungstad i Krokstad!, Foss s:n flerst.! etc. Hall. Vallda!, Tölö! och Släp här och der.
- Ononis repens* L. Hall. Blixered i Tölö s:n; Boh. Tanums näs!
- Monotropa Hypopithys* L. Göteborg, Boh. Saltkällan i Foss s:n (J. Wulff), Pilgården i Näsinge s:n (O. L. Sandegren) m. fl. ställen.
- Euphorbia Esula* L. Hall. Vallda vid Välås och Gustafsberg (Stud. W. & Aug. Levan).
- Salicornia herbacea v. pachystachys* Koch, Ledeb. Hall. Warberg! Särö!

Callitriche stagnalis Scop. (f. *terrestris*). Boh. Foss s:n nära Munkedal!

Chara fragilis Desv. Hall. Onsala (Trana); Boh. Oroust vid Wasseröd i Tegneby s:n (Corlén & Lamberg).

Orchis majalis Rchb. Hall. Onsala vid Staregården (Trana).

O. Traunsteineri Saut. Onsala vid Staregården och Karsegården (Trana).

Gymnadenia albida Rich. Boh. Thorskogs bruk i Vesterlanda s:n (E. N. Nilsson).

Herminium Monorchis Br. Hall. Onsala (Trana); Boh. Lamö och Otterön i Tanum m. fl. ställen.

Neottia Nidus avis Rich. Boh. Skredsvik s:n (Fredr. Laurell).

Malaxis paludosa Sw. Boh. Pilgården i Näsinge s:n (O. L. Sandegren).

Alisma ranunculoides L. Hall. Vallda s:n flerst. (W. Levan).

Rhynchospora fusca R. S. Boh. Kynnefjell!

Cladium Mariscus Br. Boh. Oroust vid Krokvattnet i Tegneby (S. M. Adj. J. Relfson).

Scirpus rufus Schrad. Hall. n. Brandshult i Släp!; Boh. Oroust nära Näsund (Corlén). Grebbestad (Trana)!

Carex paludosa Good. Hall. Askim (B. Antonson); Boh. Oroust vid Gräfva i Tegneby s:n (Corlén).

C. Pseudo-Cyperus L. Boh. Tanums näs n. Grebbestad (Trana)!

C. silvatica Huds. Uddevalla n. Christinedal (Fredr. Laurell).

C. Buxbaumii Wbg. Boh. Oroust vid Strand i Tegneby s:n (till axen lik fjellformen): Corlén.

C. helvola Blytt. Boh. Foss s:n mellan Saltkällan och Qvistrum!

C. incurva Lightf. Boh. Sydkoster vid Kilesand! Lindö!

♦ *C. paniculata* L. Boh. Winga S. inholme.

C. teretiuscula Good. Hall. Onsala (Trana).

Triticum laxum Fr. Boh. Hjerterön!

Catabrosa aquatica P. B. Hall. Särö, Onsala (Trana); Göteborg; Boh. n. Grebbestad!

Phragmites communis v. *repens* Mey. — Boh. Otterön vid Ångsviken.

Asplenium Breynii Retz. Hall. Vallda vid Välås stora dam!

Pilularia globulifera L. Hall. Vallda i Välås stora dam.

Litteratur-öfversigt.

I. Monographia Generis Lepigonorum. Auctore N. C. Kindberg. Upsala 1863.

I den sednast utkomna volumen af den Upsalienska Vetenskaps-Societetens Handlingar finnes denna botaniska afhandling intagen. Genom föregående arbeten öfver detta slägte har författaren ådagalagt sig höra till den skola inom vetenskapen, som tror på en mycket naturlig typs uppträdande i många arter, och han upptager här icke mindre än 25 species af detta slägte; Hooker erkänner blott 3 (eller 4?). Först lemnar förf. en Generis historia, hvaraf visar sig att *Haworth* framställde 1812 detta slägte under namn af *Stipularia* (som dock förut tillhörde ett sl. bland *Rubiaceæ*) och *Fries* 1817 i *Flora Hallandica* såsom *Lepigonum*, samt *Presl* 1819 såsom *Spergularia**) I afseende på arternas antal omnämnes att »patres botanicorum» urskiljde 4, till hvilka sednare forskningar lagt allt flera nya från länder såväl inom som utom Europa. Deretter följer II Descriptio Generis, III Notæ distinctivæ, IV Tabula Lepigonorum, analogiam ad habitum exprimens, V Locus natalis, VI Distributio geographica (nemligen 15 inom Europa, 9 i Asien, 10 i Afrika, 15 i Amerika och 9 i Australien), VII Tabula synoptica Lepigonorum och VIII Species Lepigonorum plenius illustratæ.

De svenska arterna äro följande:

A) *Lejosperma*: Semina lævia, sæpius alata.

a) *macrotheca*: radix perennis.

1. *L. marinum* Wahlb. Semina rotundata; capsula calyce duplo longior; pedunculi aphylli; stipulæ ovatæ. *Arenaria rubra* β *marina* Linn. su. *Arenaria marina* Wbg lapp. *Alsinæ marina* Wbg su. — *Lepigonum fasciculare* Lönnr.

b) *microtheca*: radix annua, rarius perennans.

2. *L. leiospermum* Kindb. Semina rotundata; capsula calyce sesquilongior; pedunculi foliis fulti; stipulæ ovatæ. — *Lepig. salinum* Auctt. pl. p.p. Kindb. Synops. Lep. p. 10. Lange, Hn. ed. 7, 8. H. N. XIV. 42.

3. *L. medium* Fr. Semina pyriformia; capsula calyce parum longior; pedunculi foliis fulti; stipulæ ovatæ. *Arenaria*

*) Det är likvisst att erinra sig, att redan *Persoon* i sin *Synopsis* (år 1805!) I. p. 504 upptagit *Spergularia* såsom en afdelning af *Arenaria*, och att *E. Fries* i *Addenda* till *Flora Hallandica* 1819 säger »*Arenariæ* genus 4 sectiones (!) naturales DC. l. c. (subgenera Aliis) continet: 1) *Halianthus*, 2) *Arenaria*, 3) *Alsinella*, 4) *Lepigonum*» — *Hooker & Bentham*, likasom många andra författare, antaga också slägtet *Spergularia* Pers. Den, hvilken först för ett verkligt slägte adopterat namnet *Lepigonum*, är onekligen *Wahlberg* i dess *Flora Gothoburgensis* p. 45.

rubra β media Wbg su. — *Lep. rubra* β glabrum Wbg. H. N. VII. 37.

var. *halophilum* (Ledeb.): herba puberula, racemis fere aphyllis. *Lep. halophilum* Kindb. Syn. Lepig.

B) *Trachysperma*: Semina tuberculata, rarius alata. *microtheca*, radix annua, rarius perennans.

4. *L. salinum* (Presl): Semina rotundata; capsula calycem longe excedens; pedunculi subaphylli vel aphylli; stipulæ ovatæ. — *Lepigonum neglectum* Kindb. Syn. Lep. Hn. ed. 7 & 8. Lange. — H. N. XV. 46.

* *sperguloides* (Lehm.): capsula calycem paulum excedens; pedunculi foliis destituti, infimi interdum foliosi. *Lep. sperguloides* Kindb. Syn. Lepig.

5. *L. rubrum* (L.): semina pyriformia; capsula calycem æquans; pedunculi foliis fulti; stipulæ lanceolatae. *Arenaria rubra* L. *Alsine rubra* Wbg su. — H. N. VIII. 36.

δ) *radicans* (Presl): caulibus humilibus internodiis valde approximatis; stipulis late ovato-lanceolatis, panicula subaphylla, floribus minoribus, radice crassiuscula »perenni» (Presl). s. potius perennante. *Lepigonum radicans* Kindb. Syn. Lepig.

γ) *perennans* Kindb. Bot. Not. 1858: herba majore interdum pedali, stipulis oblongo-lanceolatis parum nitidis fere integris, radice perennante. — *Lep. laxiflorum* Kindb. Bot. Not. 1857.

δ) *marinum* Kindb. (ex Græcia et Africa boreali).

Man ser här af, att författaren redan, efter begagnandet af rikare materialier, något reducerat de af honom för uppställda arterna. Måne detsamma ej skulle ytterligare låta sig göra efter ett mera omfattande studium i naturen dels af våra egna inhemska, dels af de ännu säkerligen i blott få exemplar ofullständigt kända formerna af detta mångformiga slägte? Mången skall troligen ännu känna sin oförmåga att utan monografens personliga, välvilliga tillhjelp göra säkert bruk af här angifne bestämningar. Ett fullt kompetent omdöme om detta arbete, som synes utfördt med synnerlig förkärlek samt flit och all lofvärd noggrannhet, och som har den stora förtjensten att närmare rigta uppmärksamheten åt dessa intrasslade former, kan endast afgifvas af den, som i detta studium hyser samma grundåsigtter och har samma erfarenhet som förf. Vid genomseendet ha vi anmärkt, att följande citater ur *Nymans* redan 1854—55 publicerade *Sylloge Floræ Europææ* ej äro iakttagne: för *Lepigonum macrorhizum* (p. 22) *Nym.* p. 249, *Lep. radicans* (p. 41) *Nym.* p. 250 och *Lep. salsugineum* (p. 42) *Nym.* p. 250, för hvilka nu står auktorsnamnet *Kindb.* i stället för *Nym.* samt för *Lepigon. purpureum*, der jemväl *Nym.* borde ha anförts. Trenne tabeller med 31 till utseendet nätta figurer illustrera arbetet.

2. Sveriges Pharmaceutiska Växter. Fasc. I. 100 arter. Utgifne af **R. F. Fristedt.** Upsala 1863.

För Sveriges botanister behöfva vi helt säkert ej mera än tillkännagifva, att ett arbete under ofvanstående titel helt nyligen distribuerats från Upsala, för att åt detsamma rigta den uppmärksamhet och det erkännande, det i så hög grad förtjenar. I pharmaceutisk tidskrift har utgifvaren infört en utförligare anmälan, hvarur vi hemta följande:

Exsiccatverket, som utgifvaren vill hafva betraktadt såsom ett förarbete till en framställning öfver Sveriges officinella växter, och som han anser skola blifva af specielt gagn för Medicinæ och Pharmaciæ Studerande såsom ett för dem särdeles instructivt herbarium af Svenska växter, kommer att innefatta alla de i Sverige vilda växter, som veterligen blifvit använda såsom läkemedel alltifrån läkarekonstens äldsta tider till närvarande tid, oberoende af huruvida de användts i Sverige eller på någon annan punkt af jorden. Då dessa torde utgöra mellan 7—800 arter, kommer arbetet att utgivas i 7—8 årligen utkommande fasciklar, och skola hvarje år lemnas minst 100, men, om möjligt blir, ända till 200 arter. Priset är 20 R:dr R:mt för hvarje fascikel, och man erhåller dem endast genom subskription hos Utgifvaren, hvars adress är Upsala.

Beträffande den yttre anordningen, liknar denna i det närmaste den i Herbarium Normale följda. Arterna äro upphäftade på styft papper och försedde med en etikett, som upptager i stor fullständighet deras pharmaceutiska och botaniska namn, hänvisningar till författare och verk af någon erkänd auktoritet inom den rena eller tillämpade vetenskapens område samt en kortfattad uppgift om deras användande. Öfver samtliga växterna är en systematisk förteckning bifogad och de inneslutas i ett pryddigt omslag af styft papper.

Öfvertygade, att denna vackra och genom exemplarens verkliga sällsynt omsorgsfulla urval och preparering framför de flesta andra exsiccatverk i sanning utmärkta samling skall vinna lifligt bifall och stark efterfrågan ej allenast af dem, för hvilkas gagn den närmast är afsedd, utan ock för hvarje skola, der det utan tvifvel skall högeligen intressera lärjungarne att företrädesvis lära känna dessa växter, som i så mångt hänseende varit eller ännu äro af stort inflytande på människans lif och välbefinnande, och hvilka dessutom till stor del äro hos oss temligen allmänna — tillönska vi utgifvaren tid och tålmod att fortsätta ett arbete, till hvars fulländande vi hoppas rätt många skola verksamt bidra.

Hvarjehanda.

1. I bref från Lektor *Zetterstedt* i Jönköping meddelas upptäckten af *Scirpus setaceus* i temlig mängd på sandiga stränder af Husqvarna-åns utlopp nära Sanna gård, ej fullt en half mil från Jönköping (funnen 1861 af Stud. *M. Lundell*) och på de sandiga stränderna af Munksjön, vanligen kallad Lillsjön, helt invid Jönköping (i år funnen af Stud. *Fr. Larsson*). Lektor *Zetterstedt* skrifver i anledning häraf: »Eget att denna lilla vackra växt ej är funnen i östra Småland vid kusten eller på Öland och Gotland; hittills har den i Skandinavien nästan uteslutande funnits i närheten af hafvet på västkusten, der vintern är mild och hösten lång och blid. Wettern spelar här hafvets rol (*Scirpus setaceus* fanns här ännu d. 28 Okt. blommande!), och klimatet är här fuktigt samt vintern mycket snöfri. I Nerike, Södermanland &c. finnes det hundradetals likartade lokaler, som den, på hvilken ifrågavarande lilla växt här så ymnigt frodas; men helt säkert finnes den ej i medlersta Sverige till följe af det oblidare klimatet. Förr har jag trott, att det i Floran uppgifna växtstället: Boren, Dufvedal, vore grundadt på något misstag; men nu synes det mig åtminstone ej otroligt.» — Således ytterligare en ny hafsväxt vid Wettrens kuster!

2. *En svensk rikblommande växt.* Att i jordens varmare trakter många växter prunka med högst talrika blommor är en känd sak. Såsom bevis härföre anföres oftast en Sagupalm (*Sagus Rumphii Villd.*), som i sina trenne blomhölster omslöt ej mindre än 624,000 blommor! Men att äfven i vårt kalla klimat åtskilliga växter kunna bära många tusentals blommor torde deremot vara mindre bekant. Jag fann nemligen nära jernvägsbanken vid Huddinge station omkring en mil från Stockholm ganska många ovanligt frodiga exemplar af *Leontodon autumnale* L. Jag utvalde ett af de större för närmare undersökning och iakttog härvid följande. Från den smala lilla roten uppgingo 75 omkring fotshöga stänglar, hvardera i medeltal uppbärande 6 blomkorgar. Deretter öfverräknades antalet blommor i 10 stycken blomkorgar af olika storlek, då jag fick talen: 118, 116, 100, 88, 83, 78, 70, 65, 62 och 61, således i medeltal 85 blommor i hvarje blomkorg. Vi få följakteligen hela antalet blommor på ett exemplar, om vi multiplera talen: $75 \times 6 \times 85$ med hvarandra, då vi erhålla den lilla nätta summan af — 38,250 blommor på en enda *Leontodon autumnale*, ett i sanning förvånande tal! Det hade varit min afsigt att anställa några flera öfverräkningar på andra växter såsom *Artemisia* m. fl., men då tiden ej tillät mig att fullfölja densamma, må ofvanstående tjena såsom ett exempel på att tilläfventyrs skilnaden mellan blommorna i varma och kalla länder mindre består i antalet, än i storleken och färgen. (S. O. Lindberg.)

3. *Naturalhistoriska Museum vid Linköpings högre elementar-läroverk.* Den *Botaniska* afdelningen är synnerligen rikhaltig, innehållande minst 8000 växtarter, hvaraf största delen förut tillhört Prof. Carl Stenhammar. Af *Solander*, *Rutström* och *Dahlberg* finnas troligen hela deras samlingar. *Europas fanerogama* Flora representeras genom växter, lemnade från fjelltrakterna i *Skandinavien* af *Sommerfelt*, *Deinböhl*, *Læstadius*, *Buckman*, *Ullenius*, *Hartman*, *Marklin*; från södra *Sverige* af *Fries*, *Ahnfelt*, *Wikström*, *Dillén*: från *medlersta Sverige* af bröderna *Stenhammar*, af *Agrelius*, *Wahlberg*, *Wallman*; dertill kommer *Fries'* Herbarium Normale (ca 700 arter) och åtskilliga växter af *Wahlenberg* och *Swartz*; från *Island* och *Grönland* af *Vahl*. Från södra *Europa* finnas vackra samlingar af *Djurberg*, *Brongniart*, *Hedenborg*, *Elgenstjerna*, samt från andra trakter af *Europa* af *Vahl*, *Schlechtendal*, *Reichenbach*, *Sprengel* och *Robsahm*. Från *Asien* finnas *Ostindiska* växter af *Wallich* (synnerligen af släktet *Polygonum*), *Kinesiska* af *Osbeck*, samt från *Syrien* och *Palestina* af *Berggren*. Från *Afrika Kapska* växter (synnerligen *Ljungväxter* och *Eterneller*) af *Osbeck*, *Thunberg* och *Solander*. Från *Amerika* af *Torrey* (isynnerhet *Starr-arter*) och *Hultgren*, *Vestindiska* af *Euphrasén* och *Brasilianska* af *Widgren* och *Frölich*. Från *Nya Holland* en mindre samling af *Wallich*. Af *Kryptogamer*: åtskilliga utländska *Ormbunkar*, en större *moss-samling*, hvartill bidrag lemnats af *C. Stenhammar*, *Swartz*, *Rutström*, *Wahlenberg*, *Sommerfelt* m. fl.; en fascikel af *Lindgrens* moss-exsiccat; 6 fasciklar af *Lafcar*, »*Lichenes Sueciæ exsiccati*», skänkta af *D:r Chr. Stenhammar*; en vacker *Lafsamling* af *Carl Stenhammar* samt åtskilliga *Alger*. Tillika finnes äfven några växter ur *Linnés* eget herbarium, med hans egenhändiga påskrift, uppklustrade på papper.

(N. C. Kindberg.)

Det vore önskligt att från de ställen i *Sverige*, der möjligtvis likartade *botaniska* samlingar, i synnerhet från äldre tider, finnas förvarade, erhålla sådane underrättelser som de ofvanstående. Deras vigt torde få anses alltför ögonskenlig att närmare behöfva påpekas. — Om de växter »ur *Linnés* eget herbarium» som skola finnas i *Linköping* vore intressant att veta något mera.

Botaniska Notiser komma efter enahanda plan som varit följd för denna årgång att fortsättas äfven under nästa år. För att emedertid undvika de svårigheter, som måste uppstå genom requisitioner från olika ställen, anmodas de, som behåga prenumerera på denna tidskrift att detta tillkännagifva för *Utgifvaren* (under adress: *Kongl. Vetenskaps-Akademien* i *Stockholm*), då numren under korsomslag skola med omgående enligt uppgifven adress härifrån afsändas. Prenumerationspriset blir fortfarande 3 R:dr R:mt. Och uppmanas slutligen de *botanikens* idkare, som anse det gagneligt, att detta företag ej må afbrytas, att medelst välvilliga bidrag af uppsatser, notiser eller andra tillkännagifvanden verksamt understödja *Utgifvaren*. *Stockholm* i *December* 1863.

N. J. Andersson.